

Národní ústav lidové kultury

**Dokumentace stavby
hudebních nástrojů jako
součást etnoorganologie**

Národní ústav lidové kultury

Dokumentace / Experiment

Národní ústav lidové kultury

Lidové tance z Čech, Moravy a Slezska

1. řada:

Západní Čechy

Jižní Čechy

Východní Čechy

Střední Čechy

Horácko

Brněnsko

Haná

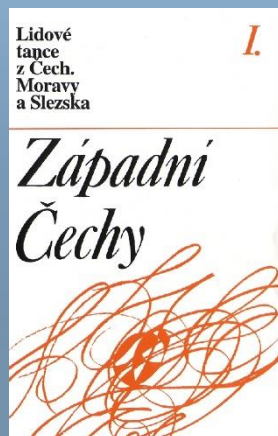
Malá Haná a Záhoří

Slovácko 1 – 3

Valašsko

Lašsko

Slezsko

2. řada:

Verbuňk na Kyjovsku

Verbuňk na Podluží

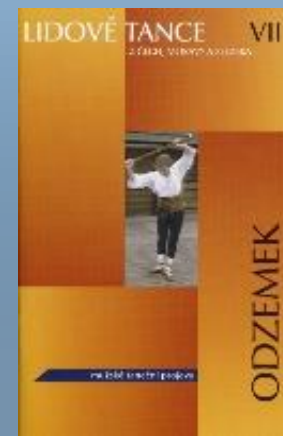
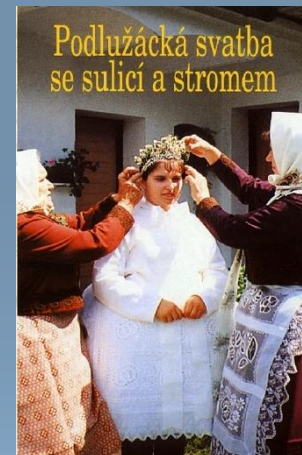
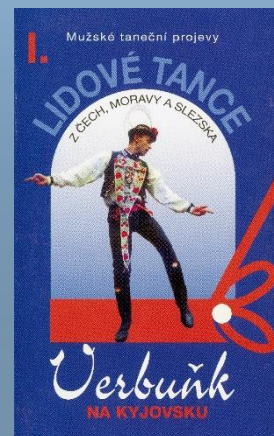
Verbuňk u Hanáckých Slováků

Verbuňk na Strážnicku, Veselsku a
Uherskoostrožsku

Verbuňk na Uherskohradištsku a
Uherskobrodsku

Verbuňk na Horňácku

Odzemek

Národní ústav lidové kultury

Experiment, proč?

Projekt Guédelon

Realizace: Burgundsko u
obce Treigny

Zahájení stavby 1997

Národní ústav lidové kultury

Cíle projektu Guédelon:

- **Historický experiment:** Ověřit stavební postupy 13. století v praxi – bez moderní techniky, jen s nástroji a metodami odpovídajícími roku 1228.
- **Vzdělávání a výzkum:** Poskytnout archeologům, historikům a řemeslníkům živou laboratoř pro studium středověké architektury a technologií.
- **Zachování řemesel:** Oživit a předat tradiční řemeslné dovednosti jako kamenictví, tesařství, kovářství či výrobu vápna.
- **Kulturní turismus:** Nabídnout veřejnosti možnost sledovat stavbu v reálném čase a pochopit život a práci ve středověku.
- **Ekologický přístup:** Využívat lokální materiály (kámen, dřevo, písek) a respektovat přírodní prostředí.
- **Inspirace pro další projekty:** Ukázat, že propojení historie, řemesla a veřejného zájmu může být životaschopné a atraktivní.

Národní ústav lidové kultury

Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v České republice

Experiment, proč?

Projekt Guédelon

Realizace: Burgundsko u
obce Treigny

Zahájení stavby 1997

Plánované dokončení: Původně kolem roku 2023, **ale projekt se stále vyvíjí**

Národní ústav lidové kultury

Experimentální archeologie jako zdroj inspirace

- **Rekonstrukce technologií:** Ověřování, jak byly vyráběny nástroje, stavby, oděvy nebo potraviny v různých historických obdobích.
- **Porozumění každodennímu životu:** Zkoumání, jak lidé žili, pracovali a interagovali s prostředím.
- **Ověření archeologických interpretací:** Testování teorií získaných z vykopávek v reálných podmínkách.
- **Popularizace vědy:** Vytváření skanzenů, živých muzeí a vzdělávacích programů pro veřejnost.
- **Podpora mezioborové spolupráce:** Spojení archeologie s řemesly, historií, antropologií a přírodními vědami.

Villa Nova Uhřínov: Rekonstrukce slovanského sídliště a experimenty s dobovými nástroji

Národní ústav lidové kultury

- První pokusy – 70. léta Británie a Skandinávie
- 80. léta první pokusy o experimentální stavby
- ČR – 80. léta spíše zaměřena na historický šerm
- 90. léta vznik EXARC (exarc.net)
- ČR – 90. léta vznikají rekonstrukce (Modrá,...)
- Po roce 2000 propojení s experimentální archeologií, rozvoj řemesel,...

Living history

- Změna přístupu muzeí – zážitková edukace
- Rozvoj internetu
- Sociální vlivy

Národní ústav lidové kultury

Living history – sociální vlivy

- **Hledání identity a sounáležitosti**
- **Komunitní propojení**
- **Reakce na odcizení a rutinu**
- **Edukace a inkluze**
- **Obnova kulturní paměti**

Národní ústav lidové kultury

- První pokusy – 70. léta Británie a Skandinávie
- 80. léta první pokusy o experimentální stavby
- ČR – 80. léta spíše zaměřena na historický šerm
- 90. léta vznik EXARC (exarc.net)
- ČR – 90. léta vznikají rekonstrukce (Modrá,...)
- Po roce 2000 propojení s experimentální archeologií, rozvoj řemesel,...

Living history

- Změna přístupu muzeí – zážitková edukace
- Rozvoj internetu
- Sociální vlivy
- Podpora ze strany institucí
- Popularizace prostřednictvím festivalů

Národní ústav lidové kultury

David Munrow (flute) and the Early Music Consort of London

Česká kapela Elthin

Národní ústav lidové kultury

Dokumentace / Experiment / Living history - Strážnice

Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy

Národní ústav lidové kultury

Úkoly vycházející z činnosti instituce

- **Správa a ochrana historických artefaktů lidové kultury na území ČR**
- **Dokumentace stávajícího stavu lidové kultury (hmotné i nehmotné)**
- **Výzkum v oblasti lidové kultury – základní, aplikovaný, experimentální,...**
- **Metodické a odborná pomoc folklorním souborům a pořadatelům kulturní akcí, řemeslníkům atd.**
- **Správa kulturních statků UNESCO**

Podrobněji ve zřizovací listině dostupné z www.nulk.cz

Národní ústav lidové kultury

Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v České republice

1. řada:

Lidová keramika (2 díly)

Pletiva (2 díly)

Práce ze dřeva (4 díly)

Textilní techniky (8 dílů)

Drobné umění (5 díly)

Sklo (2 díly)

Práce z kovu (5 díly)

Práce z kůže (3 díly)

Hudební nástroje (4 díly)

2. řada – Technologie lidového stavitelství:

Obnova roubeného domu

Hliněný dům

Kamenný dům

Střecha a střešní krytiny

Otopný systém

3. řada – tradiční postupy lidového odívání

Lidový oděv (2 díly – Kyjovsko, Valašsko)

Tradiční úprava hlavy (2 díly)

Národní ústav lidové kultury

Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v České republice

PhDr. Josef Jančář, CSc. (1931-2025)
ethnograf
ředitel NÚLK v letech 1989 – 1996

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

- Ochlebky
- Korábek
- Jihlavské skřipky
- Skřipkařský bas
- Trumšajt
- Kontrabas
- Kobza
- Citera
- Vrbová píšťalka
- Rákosová píšťalka
- Kostěná píšťalka
- Sdružené píšťalky
- Pannova flétna
- Koncovka
- Šestidírková flétna
- Zobcová flétna
- Fujara
- Rákosový klarinet
- Bezový klarinet
- Gagelky

Národní ústav lidové kultury

Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v České republice

Vstupní hodnoty:

- Dostupné materiály
- Dostupné výrobní nářadí
- Dobové pracovní prostředí a podmínky
- Dobová míra specializace a dělby práce
- Rekonstrukce technologických postupů dochovaných v sekundárních zdrojích (ikonografie, prameny, existují hudební nástroje...)
- Výběr technologií převzatých z příbuzných oborů v procesech, kde se nedochovaly dostatečné přímé či nepřímé doklady (výroba šindelí,...)
- Znalost akustických principů v dané době

Národní ústav lidové kultury

Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v České republice

Vstupní hodnoty, které v tuto chvíli nebyly brány jako relevantní:

- Kulturní a rituální kontext nástroje
- Etické a ekologické limity současné rekonstrukce

Národní ústav lidové kultury

Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v České republice

Výstupní hodnoty:

- Materiálová dostupnost
- Technologická proveditelnost
- Energeticko-časová náročnost
- Srovnání s dochovanými nástroji
- Ergonomické vlastnosti
- Akustické vlastnosti

Národní ústav lidové kultury

Lidová řemesla a lidová umělecká výroba v České republice

Výsledky:

- Hudební nástroje
- Podrobný písemný popis technologie výroby (včetně fotodokumentace)
- Proces výroby zaznamenán formou videa
- Výsledky akustických měření
- Výkresová dokumentace (zatím nerealizováno)

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

- Dostupnost materiálů – píšťaly z rákosu

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

- Dostupné nářadí a technologické postupy - ochlebky

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

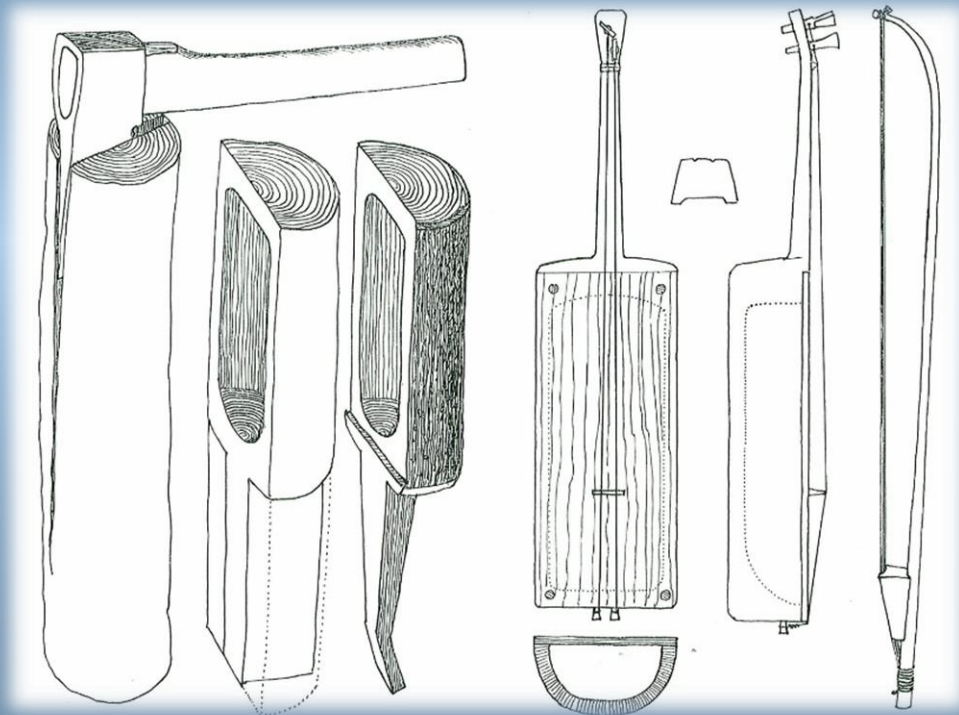
- Dostupné nářadí a technologické postupy - ochlebky

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

- Ikonografické doklady - korábek

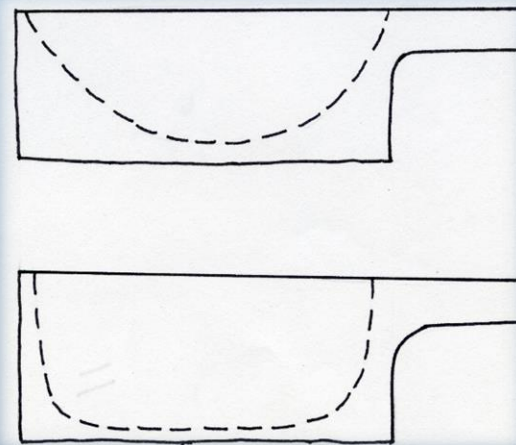

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

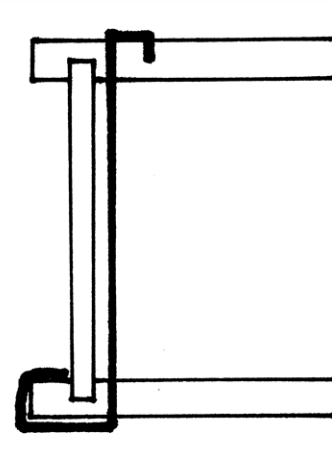
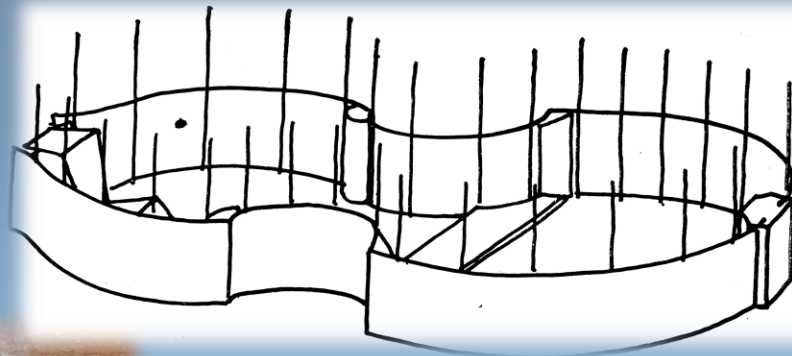
- Ikonografické doklady - korábek

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

- Ikonografické doklady a písemný popis
– skřipkařský bas

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

- Ikonografické doklady a písemný popis – skřipkařský bas

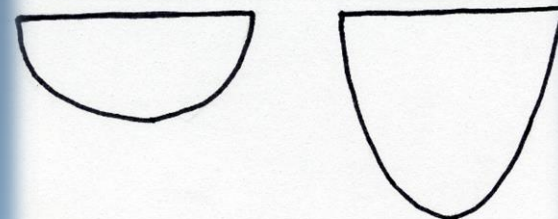

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

- Ergonomie - skřipky

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

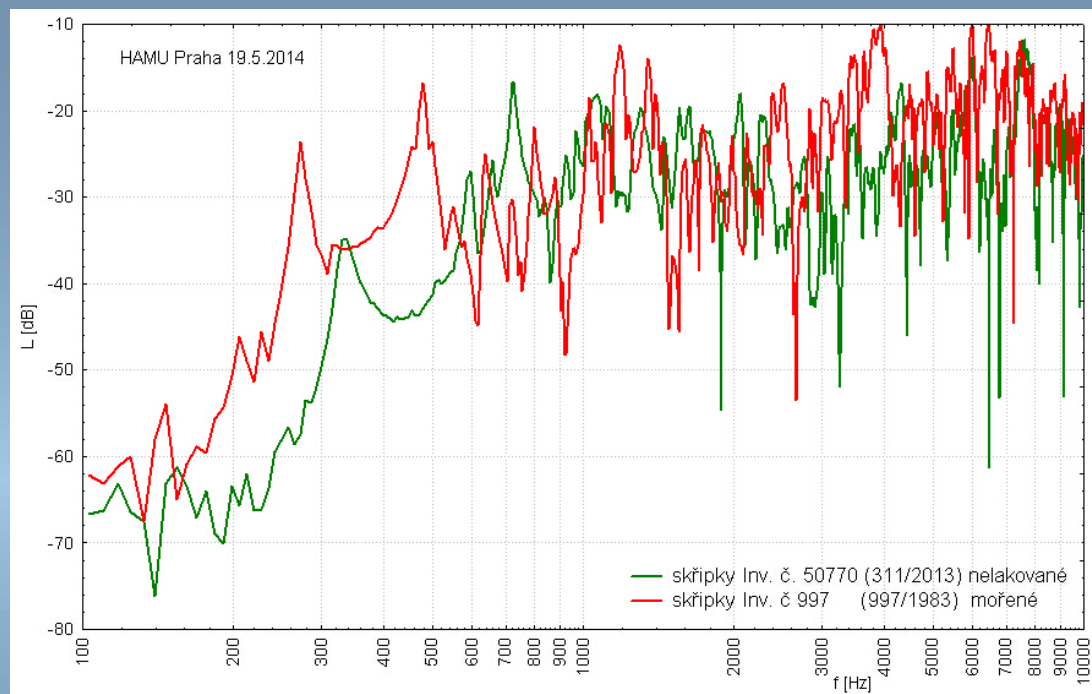
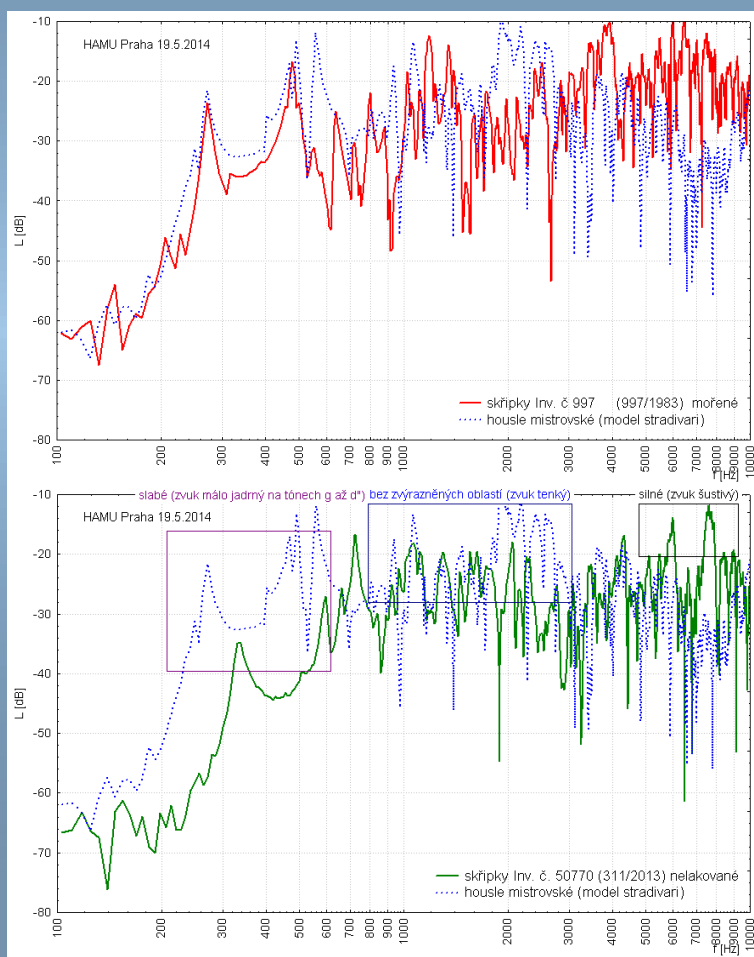
- Ergonomie - skřipky

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje

- Akustická měření

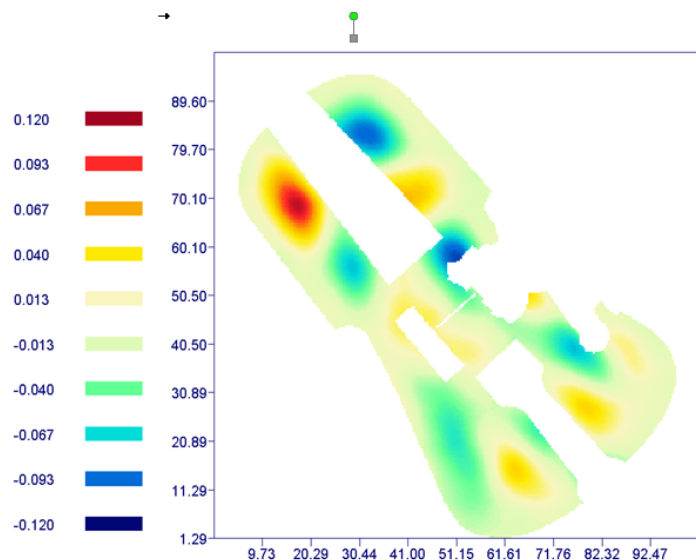

Národní ústav lidové kultury

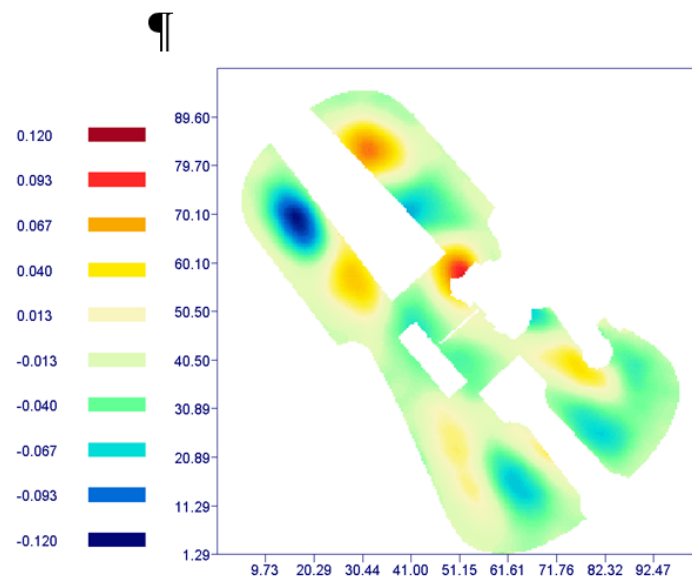
Hudební nástroje

- Akustická měření

$$f_r = 3355 \text{ Hz}$$

PV= 0.219
25-06-2014 12:23:38
Skrípky (bile) Inv. c. 50770 (311/2013)
Vynucené kmity $f=3355\text{Hz}$
T1=4000us; dT=100us; Merení 3

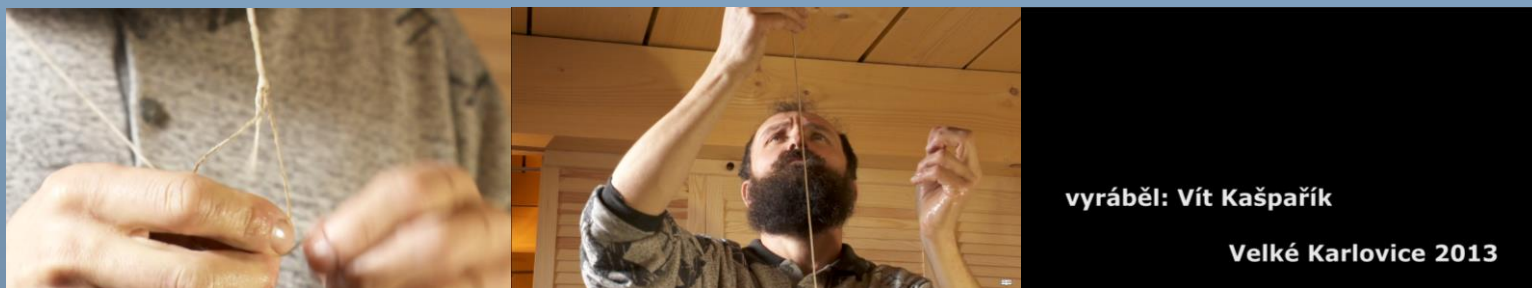
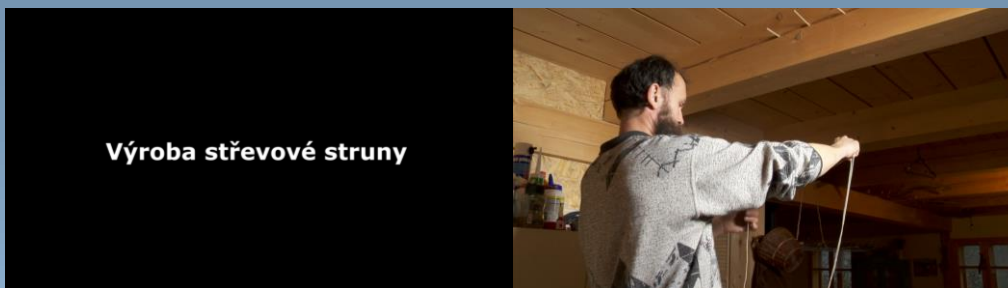
PV= 0.224
25-06-2014 12:19:13
Skrípky (bile) Inv. c. 50770 (311/2013)
Vynucené kmity $f=3355\text{Hz}$
T1=4150us; dT=100us; Merení 3

Národní ústav lidové kultury

Hudební nástroje – Dosud nijak nepublikováno

- Výroba smyčce
- Výroba střevové struny

Filmový dokument **Výroba střevové struny**, nebyl dosud publikován. Je k dispozici ve studovně NÚLK.

Děkuji za pozornost

**Vypracoval:
Mgr. Jiří Höhn
2025**

Příspěvek vznikl na základě institucionální podpory Ministerstva kultury ČR na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Národní ústav lidové kultury.